

N:o 120.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 15 maj 1896.

— — — — Andra Kammaren den 15 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående vissa förändringar i lagstiftningen om försäljning af vin och maltdrycker.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 12.)

(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 17.)

Till Konungen.

I särskilda inom Riksdagen väckta motioner hafva förslag framställts, afseende att åstadkomma en inskränkning dels i rätten att genom kringföring å landet försälja vin och maltdrycker, dels i rätten att från tillverkningsställen såväl å landet som i stad försälja och utlemna maltdrycker.

I förstnämnda afseende har åberopats, bland annat, att kringförandet af maltdrycker å fordon och försäljning från dem utvecklats sig till en fullständig gårdfarihandel, och att landsbygden derigenom hemsökts af en snart sagdt oräknelig mängd af ambuleraende ölmagasin. Dessa ölvagnar komme ej endast från bryggerierna, de utsändes äfven från så kallade öltappningsaffärer — ett slags bryggerifilialer — hvilka planterades ut här och der i socknarne. Från nästan alla delar af landet klagades öfver det moraliska förderf och den ekonomiska förlust, som åstadkommes genom berörda försäljningssätt. Lagstiftningen hade därför både rättighet och skyldighet att ingripa i detta afseende. Särskildt borde man söka åvåga-bringa en sådan ändring af § 11 i förordningen den 24 oktober 1885, sådan denna paragraf lydde i kungörelsen den 2 juni 1893, att den, som

genom kringförelse försälde vin och maltdrycker, måtte blifva underkastad samma bestämmelse, som genom nämnda paragraf vore gifven i fråga om landthandlande, när dessa ville försälja sådana drycker för afhemtning, nemligen att de ej utan särskildt tillstånd finge afyttra mindre kvantitet än tio liter.

Behovvet af reglerande bestämmelser i fråga om den ambulerande vin- och ölhandeln å landsbygden gör sig allt mera gällande. Såväl genom de i ämnet väckta motioner som genom vid dessa fogade uttalanden från kommunala myndigheter samt öfriga upplysningar, som Riksdagen varit i tillfälle att inhemta, ådagaläggas, att missförhållanden genom försäljning af maltdrycker medelst kringförelse börjat utsträcka sig öfver större delen af landet.

I förordningen den 24 oktober 1885, sådan den ursprungligen lydde, fans intet stadgande angående försäljning af vin och maltdrycker genom kringförelse. Först genom kungörelsen den 10 juli 1891 infördes, på grund af Riksdagens skrivelser den 19 maj 1890 och den 6 maj 1891, i § 15 ett moment 2, som medgifver vidtagande af vissa åtgärder, i händelse oloflig utskänkning skulle främjas eller oordningar föränledas genom nämnda försäljningsrätt.

Vederbörande kommunalnämnd kan nemligen, enligt berörda moment, förbjuda den, som kringför, afvensom den, som låter kringföra vin- och maltdrycker, att fortsätta dermed, eller ock föreskrifva sådana inskränkningar i rätten dertill, som må finnas af omständigheterna påkallade. Detta stadgande gör emellertid icke tillfyllest. Kändt är, hvilka svårigheter möta för att på landsbygden skaffa giltiga bevis om att oloflig utskänkning »främjats» eller att oordningar verkligen egt rum samt att de förorsakats af ölförsäljning. För öfrigt skall, om kommunalnämnd fattat beslut enligt berörda lagrum, beslutet inom åtta dagar underställas Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för att kunna blifva fortfarande verksamt, och denna bestämmelse medför af flera skäl, att dylika beslut ej ofta bringas till stånd.

Angående försäljning för *afhemtning* innehåller ifrågavarande förordning i § 15 mom. 1 följande bestämmelse: »Håller någon vin eller maltdrycker för afhemtning till salu, och visar sig att genom försäljningen oloflig utskänkning främjas eller oordningar eljest föränledas, eger — — — på landet kommunalnämnden att för viss tid eller för alltid förbjuda honom all vidare försäljning af nämnda drycker eller stadga sådana inskränkningar i afseende på försäljningen, som må finnas af omständigheterna påkallade; — — —»

Såsom här af synes, äro i fråga om försäljning för afhemtning såväl författningens förutsättningar för inskränkande åtgärders vidtagande som

åtgärdernas beskaffenhet alldeles lika med dem, som i § 15 mom. 2 finnas angifna i fråga om försäljning genom kringföring. Men oaktadt tillvaron af stadgandet i § 15 mom. 1 har Eders Kongl. Maj:t, efter Riksdagens hörande, ansett nödigt att genom kungörelse den 2 juni 1893, med ändring af förordningen den 24 oktober 1885, meddela förbud att på landet utan särskildt tillstånd sälja vin och maltdrycker till mindre belopp än tio liter. Härigenom har rätten att på landet försälja maltdrycker till afhemtning inskränkt utan afseende på om missbruk egt rum eller icke. Naturligt synes då vara, att äfven den i mom. 2 omtalade försäljningen genom kringföring ställes under samma bestämmelser. Ty svårligen kunna bestämmelserna i mom. 2 vara ett kraftigare medel att stäffa missbruk vid försäljning genom kringföring än de stadganden af enahanda innehåll, som förekomma i mom. 1, visat sig vara vid försäljning för afhemtning; och det torde vara klart, att nyssnämnda förbud måste medföra, att försäljarne af dessa drycker så mycket ifrigare begagna sig af utvägen att genom kringföring på landsbygden afyttra sagda varor. Men derigenom äfventyras alldeles det välgörande inflytande, som åsyftades med 1893 års kungörelse.

Riksdagen anser fördenskull, att åt § 11 i förordningen den 24 oktober 1885, sådan denna paragraf lyder i kungörelsen den 2 juni 1893, bör gifvas den förändrade lydelse, att den kan tillämpas äfven på dem, som försälja maltdrycker genom kringföring. Utan att handlande med och kringförare af dessa drycker inom en landtkommun i denna del varda likställda, anser Riksdagen, att den nämnda paragrafen icke kan verka ett sådant främjande af nykterheten, som med densamma afsetts.

Att emellertid ett undantag från det åsyftade förbudet göres för försäljning i hemmen och hushållen — inomhus — samt å fartyg, anser Riksdagen oundvikligt och ofarligt. Och genom en närmare bestämning af uttrycket inomhus bör framhållas, att lagen med undantaget afser endast boningshus. Lämpligen torde detta kunna angifvas genom att till sagda uttryck foga orden: »till derstädes boende».

På grund af hvad Riksdagen sålunda anført får Riksdagen anhålla om sådan ändring af den i Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885 införda kungörelsen den 2 juni 1893, att åt det i denna kungörelse meddelade förbudet att å landet utan särskildt tillstånd försälja vin och maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter gifves en sådan utsträckning, att det äfven kommer att gälla kringföring å landet af vin och maltdrycker till försäljning, dock att hvad sålunda kommer att stadgas ej må ega tillämpning å utbudande och afyttring af nämnda drycker inom hus till derstädes boende eller å fartyg.

Beträffande härefter den ifrågasatta inskränkningen af den nu gällande rätten att när som helst och under alla förhållanden fritt försälja och utlemna maltdrycker från tillverkningsställen såväl å landet som i stad har dels framhållits, hurusom bryggerierna pläga hålla sina försäljningsställen öppna under sön- och helgdagar, dels uttalats, att rätt borde i lagen medgifvas myndigheterna att vidtaga samma åtgärder med afseende å försäljning från tillverkningsställen som från handelsbodas, när genom dessa försäljningsställen oloflig utskänkning främjas eller oordningar föranledas; och har på den grund yrkats sådan ändring af § 15 mom. 1 i förordningen den 24 oktober 1885, att tillverkaren betoges den undantagsställning i fråga om försäljning från tillverkningsställe, som han på grund af nu gällande stadganden åtnjöte.

Uppenbarligen finnes det icke någon anledning, hvarför samhället mera bör tolerera, att oloflig utskänkning främjas eller oordningar föranledas genom försäljning från tillverkningsställe, än genom försäljning från handelsbod. Och att oordningar lika lätt kunna uppstå genom den förra handeln som genom den senare, torde ej kunna förnekas, i synnerhet när det är fråga om bryggerier på landsbygden. I nyssnämnda författningsrum är rättighet tilldelad magistrat eller kommunalnämnd »att för viss tid eller för alltid förbjuda försäljaren all vidare försäljning af nämnda drycker». Så långt synes man likväl ej böra gå gent emot en tillverkare. Men väl bör lagen gifva myndighet rätt att, när oordningar uppkomma i följd af den omedelbara afhemtningen af vin och maltdrycker från tillverkningsställe, hämmande ingripa genom att stadga sådana inskränkningar i afseende å försäljningen, som må finnas af omständigheterna påkallade. Deri innebures då rätt att, när omständigheterna dertill gifve anledning, förbjuda försäljningen på sön- och helgdag, vare sig under hela dagen eller under vissa timmar deraf.

Med anledning häraf får Riksdagen anhålla, det Eders Kongl. Maj:t ville göra sådan ändring af § 15 mom. 1 i förordningen den 24 oktober 1885, sådan denna paragraf lyder i kungörelsen den 10 juli 1891, att magistraten i stad och kommunalnämnden å landet må medgifvas rätt att, när oloflig utskänkning främjas eller oordningar eljest föranledas genom försäljning till afhemtning af vin eller maltdrycker från tillverkningsställe, stadga sådana inskränkningar i afseende å denna försäljning, som må finnas af omständigheterna påkallade.

Stockholm den 15 maj 1896.

Med undersåtlig vördnad.
